

ÅRSBERETNING 2020

Aarhus Retshjælps lokaler er beliggende på Vester Allé 8C i Aarhus C. Retshjælpen har normalt følgende ugentlige åbningstider:

Mandag:	13.00 - 16.00
Tirsdag:	13.00 - 19.00
Onsdag:	13.00 - 16.00 16.00 - 19.00 (udlænderret)
Torsdag:	13.00 - 16.00
Fredag:	10.00 - 13.00.

Uden for disse åbningstider yder retshjælpen **telefonisk rådgivning** mandag-torsdag kl. 11.30- 12.30 og torsdag kl. 16.00-17.00. Endelig står retshjælpen til rådighed for indsatte i Aarhus Arrest efter nærmere aftale.

I visse perioder i 2020 har de nævnte åbningstider været fraveget pga. COVID-19, jf. nedenfor.

Ledelsesforhold

Ud over de nedenfor omtalte udfordringer pga. coronakrisen har retshjælpens virksomhed i 2020 været præget af endnu et lederskifte. Efter den gennem længere tid forberedte ændring af retshjælpens ledelse pr. 1. april 2020 måtte styrelsen og den nytiltrådte daglige leder konstatere en bestående uenighed om opgavernes varetagelse. I oktober 2020 blev det besluttet at lade samarbejdet ophøre, og der blev indgået aftale om lederens endelige fratrædelse ved udgangen af januar 2021.

Retshjælpen har derfor i en periode været og er fortsat frem til udgangen af marts 2021 ledet af souschefen. En ny daglig leder er ansat med tiltrædelse 1. april 2021.

Konsekvenser af COVID-19

Grundet de særlige omstændigheder med COVID-19 og de af regeringen indførte nedlukninger for at begrænse smitte med coronavirus har det midlertidigt været nødvendigt at suspendere visse åbningstider i perioder af året. Dette har kraftigt reduceret mulighederne for fysisk fremmøde af hensyn til at beskytte vores rådgivere og klienter og for mere generelt at mindske smittespredningen. Denne reduktion har været delvist kompenseret ved øget adgang til telefonisk rådgivning i betydeligt længere daglige tidsrum.

Regeringens beslutninger om nedlukning den 11. marts og igen i december har helt naturligt medført et betydeligt fald i de personlige henvendelser i 2020. Det samlede antal henvendelser har i 2020 været på samme niveau som i 2019, blot med en anden fordeling af rådgivningstyperne. Således har vi prioriteret øget telefonisk rådgivning efter hjemsendelsen af medarbejdere og frivillige rådgivere pga. nedlukningen i marts. Dette afspejles klart i statistikken, hvor der ses en markant stigning i telefoniske trin 1-henvendelser, hvorimod der ses et fald for så vidt angår trin 2- og trin 3-rådgivning, jf. nedenfor. Vores prioritering af trin 1-rådgivning har vist sig berettiget, idet vi dermed har sikret, at flest muligt har fået den akutte nødvendige retshjælp.

Efter nedlukningen i marts var retshjælpens ledere skiftevis tilstede i kontoret for at varetage besvarelsen af skriftlige og telefoniske henvendelser. Først i maj blev der igen forsigtigt åbnet op for en begrænset mulighed for rådgivning ved personligt fremmøde, hvoraf de fleste foregik under åben himmel.

Hen over sommeren blev udfordringen med at sikre kontorerne imod smittespredning løst ved forskellige tiltag, herunder ommøblering, indkøb af afskærmning og værnemidler til rådgivernes benyttelse. Ligeledes blev tilrettelæggelsen af rådgiveres og klienters færden i huset omfattet af detaljerede retningslinjer, som bl.a. medførte færre tilgængelige tidsbestillinger pr. åbningstid. Efter en tilpasningsperiode vendte rådgiverne i oktober tilbage til en tilnærmelsesvis normal praksis, blot uden klienternes adgang til at møde frem uden tidsbestilling. Denne ordning bestod frem til den fornyede nedlukning i december.

COVID-19-situationen har medført en fremskyndelse af retshjælpens planer om tiltrængt digitalisering, således at der i 2020 er indkøbt nyt elektronisk udstyr samt et mere fleksibelt telefonsystem. Retshjælpen har derfor nu i et vist omfang rådighed over materiel til at imødegå eventuelt fortsatte nedlukninger efter endt implementering af nye procedurer.

Antal rådgivninger og sager på de forskellige trin

Vi har i 2020 haft i alt 4.796 henvendelser (3.506 telefoniske og 1.290 personlige henvendelser) mod i alt 4.867 henvendelser (1.176 telefoniske og 3.691 personlige henvendelser) i 2019. Med telefoniske henvendelser menes her egentlig rådgivning over telefonen, idet andre telefoniske henvendelser, herunder opfølgende samtaler vedrørende rådgivning eller sagsbehandling, ikke er medtalt.

I 64 af sagerne har rådgivningen omfattet sagsbehandling (trin 2 og 3), hvoraf samtlige sager opfylder betingelserne for tilskud. I 2019 var der 173 tilskudsberettigende sager på trin 2 og 3.

Denne nedgang i antallet af sager på trin 2 og 3 må i væsentlig grad tilskrives den ovenfor omtalte nedlukning pga. COVID-19, idet nedgangen skyldes det stærkt øgede antal telefoniske rådgivninger i forbindelse med hjemsendelsen af rådgiverne i perioder af 2020. Disse omstændigheder har vanskeliggjort oprettelsen af trin 2- og trin 3- sager. Der er til gengæld søgt kompenseret herfor med udvidelsen af telefonrådgivning, og der er i trin 1- rådgivningerne givet hjælp til selvhjælp i videst muligt omfang.

Personaleforhold

Bemandingen i retshjælpen er for nuværende: 1 souschef (fungerende kontorchef), 2 timelønnede jurister, 20 rådgivere, 1 sekretær og 1 timelønnet sekretæraftløser samt 2 timelønnede rengøringsassistenter.

Retshjælpen har haft et fald i antallet af rådgivere som følge af nedlukningen pga. COVID-19, uagtet at vi fortsat modtager henvendelser fra studerende med ønske om at blive frivillige rådgivere. Vi var som beskrevet ovenfor i marts nødt til at hjemsende alle rådgivere, og den sædvanlige sidemandsoplæring af nye rådgivere har i 2020 været udfordret af bl.a. afstandskravene. Sammen med den naturlige afgang af rådgivere ved semesterafslutning medførte dette et fald i rådgiverstaben. I slutningen af oktober lykkedes det igen at rekruttere rådgivere som hidtil, og retshjælpen har i perioden frem til nedlukning i december haft god tilgang af nye rådgivere, ligesom en række nye ansøgninger er under behandling. Det er vores opfattelse, at stillingen som frivillig rådgiver i Aarhus Retshjælp fortsat er attraktiv studierelevant beskæftigelse, og vi har derfor en forventning om at kunne rekruttere i samme omfang som før pandemien i takt med det omliggende samfunds normalisering.

Aarhus Retshjælp afholdt den 21. august 2020 i Stiften Lounge i FO-byen en udskudt afskedsreception, hvor institutionen og indbudte gæster fik taget afsked med Søren Kjems og Birthe Risinge Wang, der i årtier har varetaget ledelsen af Aarhus Retshjælp.

Sagstyper og særlige retshjælpsbehov

Aarhus Retshjælp er et af de retshjælpskontorer, der yder rådgivning inden for alle sagstyper. Det er dog nødvendigt med en vis specialisering, især inden for leje- og udlændingeretten, der udgør henholdsvis ca. 25% og 10% af det samlede antal henvendelser. De udlændingeretlige henvendelser er generelt ressourcekrævende, hvorfor det også af den grund er en stor fordel såvel for retshjælpen som for vores klienter, at vi har en særlig ugentlig åbningstid på dette område. Vi har på trods af COVID-19-situationen prioriteret så vidt muligt at fastholde personligt fremmøde for denne klientgruppe.

Den udlændingeretlige koordineringsgruppe er fortsat en tradition i huset, og deltagelse i dette samarbejde sikrer fornøden sparring på dette komplicerede og hurtigt foranderlige retsområde. Gruppen består ud over Aarhus Retshjælp af Dansk Flygtningehjælp, Gellerupparkens Retshjælp og en række lokale advokater med speciale i udlændingeret.

På det lejeretlige område har vi en mere uformel specialisering, idet vi henviser større lejeretlige problemstillinger til en bestemt åbningstid, hvor vi har rådgivere med særlig kompetence i lejeret. Ofte er der tale om tunge sager, der kræver en løbende kommunikation med sagens parter, hvorfor det er både fagligt nødvendigt og ressourcebesparende, at rådgiveren på sagerne har en kvalificeret baggrundsviden.

Det er vores erfaring, at den skete centralisering og digitalisering hos det offentlige har afstedkommet, at en større gruppe borgere i tiltagende omfang oplever, at det er svært at få et overblik over deres sag. Et antal borgere retter således fortsat henvendelse til retshjælpen, fordi de føler sig dårligt behandlet i forbindelse med verserende sager hos forvaltningsmyndigheder. Manglende kommunikation øger sandsynligheden for dårlig og i værste fald mangelfuld oplysning af sagen, hvorfor risikoen for en urigtig afgørelse truffet på mangelfuldt grundlag bliver stor. Under forvaltningernes COVID-19-nedlukning har mange henvendelser drejet sig om borgernes usikkerhed grundet utilstrækkelig kommunikation fra det offentlige. Det er derfor både retssikkerhedsmæssigt og samfundsøkonomisk vigtigt, at retshjælpen kan bistå disse borgere med at fremkomme med de relevante oplysninger i deres sag.

I relation til socialretlige sager finder retshjælpen, at der er et klart behov for, at disse talrige og ofte tidkrævende og komplekse sager vil kunne oprettes og behandles med tilskud fra Civilstyrelsen som aktivitetsydelse. I relation hertil skal det bemærkes, at Ankestyrelsens praksis klart synes at bekræfte, at forvaltningens afgørelser meget ofte hjemvises som følge af mangelfuld oplysning af sagerne.

Selvom småsagsprocessen forudsætter, at parterne ikke skal være repræsenteret af advokat, er der dog samtidig et stort rådgivningsbehov, da mange borgere ikke magter selv at føre sagerne. Retshjælpen yder derfor råd og vejledning i disse sager, ligesom vores rådgivere kan møde som partsrepræsentanter under den telefoniske drøftelse i forbindelse med det forberedende retsmøde. Retshjælpens primære bidrag er at vurdere det materielle i den konkrete sag, dvs. hvordan parten står i sagen rent juridisk og bevismæssigt med henblik på dennes vurdering af, om sagen kan vindes, eller hvor stor procesrisikoen er. Vejledningen omfatter naturligvis også spørgsmålet om partens muligheder for at få retshjælpsdækning, fri proces samt muligheden for retsmægling samt hjælp til formulering af påstand og anbringender.

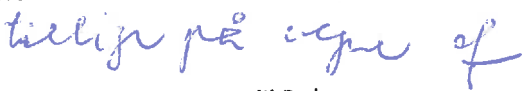
For så vidt angår retssager ud over småsagsprocessen oplever vi på Aarhus Retshjælp, at advokater afviser at søge retshjælp eller fri proces på vegne af en klient, hvis denne ikke kan betale et depositum på 6-10.000 kr., idet advokaterne øjensynlig ikke finder muligheden for offentlig retshjælp ved advokater tilstrækkelig. Der findes dog advokater, der viser velvilje til at påtage sig en gennemarbejdet og vurderet sag, og vi henviser i relevante tilfælde til disse med samtidig oplysning om, at klienten har retshjælpsdækning eller mulighed for fri proces. Retshjælpen medvirker således i et vist omfang til at sikre klienterne adgang til advokatrepræsentation i forbindelse med sagernes behandling ved domstolene.

Samarbejde med andre retshjælpsinstitutioner

Aarhus Retshjælp var i september 2019 vært for 'Retshjælpens Dag', et lejlighedsvist arrangement, der i 2019 var dedikeret til det kommende udvalgsarbejde i udvalget om fri proces og retshjælp. Der deltog 15 retshjælpsinstitutioner fra hele landet i arrangementet og de herunder opdelte arbejdsgrupper. I den sammenhæng fik de fremmødte institutioner lejlighed til i fællesskab at udpege et medlem til følgegruppen til udvalget. Valget faldt på Nina von Hielmcrone, formand for Gellerupparkens Retshjælp. Efter anmodning fra Justitsministeriet har Aarhus Retshjælp på den baggrund efterfølgende indstillet Nina von Hielmcrone som medlem af følgegruppen.

Aarhus Retshjælp vil følge arbejdet i det nedsatte udvalg om retshjælp meget tæt.

Godkendt af styrelsen for Aarhus Retshjælp den 23. februar 2021.

Professor Jens Vedsted-Hansen, formand

Retspræsident Bodil Ruberg

Advokat Steffen Ebdrup

Professor Bettina Lemann Kristiansen

Cand.jur. Adam Langwadt

Stud.jur. Mariam Karapetian